

Differentieret miljøtilsyn

- prioritering af tilsynsindsatsen

Indhold

1	INDLEDNING	3
2	KATEGORISERING AF VIRKSOMHEDER	5
2.1	HVORNÅR SKER KATEGORISERINGEN	16
3	TILRETTELÆGGELSE AF TILSYNSARBEJDET	17
3.1	MILJØBELASTNING, LOKALISERING OG INDSATSOMRÅDER	17
3.2	MYNDIGHEDENS RESSOURCEANVENDELSE	18
3.3	OVERORDNEDE RETNINGSLINJER FOR DIFFERENTIERET TILSYN	19
4	ET SAMLET TILSYN	21
4.1	HVORDAN OPGØRES DET SAMLEDE TILSYN	21
5	UDBYTTE AF VIRKSOMHEDENS SYSTEMATIK	23
5.1	TILSYN PÅ VIRKSOMHEDER MED MILJØLEDELSE	23
5.2	TILSYN PÅ VIRKSOMHEDER MED GRØNT REGNSKAB	24
	 BILAG 1 – Checkliste til samlet tilsyn på miljøgodkendte virksomheder samt virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser	 27
	 BILAG 2 – Checkliste til samlet tilsyn på ikke-godkendelsespligtige virksomheder omfattet af bilag 1 i brugerbetalingsbekendtgørelsen	 31
	 BILAG 3 – Checkliste til samlet tilsyn på landbrug samt pelsdyrfarme	 35

1 Indledning

Virksomhedsudvalget, som blev nedsat af miljøministeren i oktober 2002, har vurderet mulighederne for at tilrettelægge det fremtidige tilsyn, så det kontrollerende tilsyn differentieres og reduceres i takt med virksomhedernes egen miljøindsats¹.

Med denne vejledning sigtes der på at opnå en forenkling af tilsynsindsatsen og en målrettet ressourceanvendelse til gavn for både virksomheder og myndigheder.

Formålet med vejledningen er således at bidrage til,

- at tilsynsressourcerne anvendes, så der opnås størst mulig miljøgevinst, bl.a. gennem målrettet anvendelse af ressourcerne i forhold til tilsynsbehovet hos den enkelte virksomhed,
- at miljøtilsynet tilrettelægges, så det tilskynder virksomhederne til at opføre sig miljømæssigt fornuftigt.

Denne vejledning fastsætter kriterier for kategorisering i tre niveauer af godkendelsespligtige virksomheder og landbrug, virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser, landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold og virksomheder omfattet af bilag 1 til bekendtgørelse om brugerbetaling (tidligere anmeldepligtige virksomheder m.fl.).

Med henblik på at sætte større fokus på miljøforbedringer og kvalitet i tilsynet indføres begrebet ”samlet tilsyn”, som er defineret som en gennemgang af virksomhedens samlede miljøforhold.

Vejledningen er en hjælp til tilsynsmyndighederne med henblik på dels at prioritere tilsynsindsatsen i forhold til det differentierede tilsyn, og dels at differentieringen sker på et ensartet grundlag. Miljøstyrelsen vil løbende følge udviklingen i prioriteringen af tilsynsindsatsen, bl.a. via de årlige tilsynsindberetninger.

Vejledningen indeholder fire kapitler (udover denne indledning):

- I **Kapitel 2** gennemgås systemet til kategorisering af virksomhederne.
- I **Kapitel 3** redegøres for hvilke andre forhold, der har betydning for tilrettelæggelsen af tilsynet.
- I **Kapitel 4** er opstillet principperne for et ”Samlet tilsyn”, et begreb der skal sikre, at alle væsentlige miljøforhold på virksomhederne gennemgås.
- I **Kapitel 5** redegøres kort for, hvordan virksomhedernes arbejde med miljøledelse og grønne regnskaber kan udnyttes til at reducere tilsynsarbejdet.

Vejledningen supplerer Miljøstyrelsens vejledning nr. 3/1995: ”Tilsyn med virksomheder” (Tilsynsvejledningen), og nr. 3/1994: ”Tilsyn med landbrug”.

I forhold til Tilsynsvejledningen er der følgende bemærkninger:

- I kapitel 2 om forberedelse af tilsyn bør tilsynsmyndigheden tage udgangspunkt i virksomhedens egne systemer, så virksomhedens kategorisering indgår i forberedelsen af tilsynet.

¹ Miljøministeriet: Rapport fra virksomhedsudvalget, 2003.

- I kapitel 3 om virksomhedsbesøget bør virksomhedens kategorisering indgå i overvejelser vedrørende omfanget af kontrollen.
- I kapitel 5 om målsætning og handlingsplan bør tilsynsmyndighedens prioritering af ressourcer bl.a. bero på virksomhedernes kategorisering.
- I kapitel 6 om prioritering og tilsynsprincipper udgår afsnit 6.2.1. om situationsbestemt tilsyn, dette afsnit erstattes af nærværende vejledning.

I forhold til vejledningen ”Tilsyn med landbrug” bør tilsynsmyndigheden være opmærksom på, at landbrugets kategorisering indgår i prioriteringen af tilsynsindsatsen, så tilsynet ikke alene beror på de eksempler, der er angivet i vejledningens del 1 (beskrivelse af tilsynspraksis).

Udviklingen af vejledningen er fulgt af en styregruppe bestående af:

- Karoline Klaksvig, Arbejdstilsynet
- Arne Jensen, CO- industri
- Ulla Hansen Telcs, Dansk Industri
- Lidde Bagge Jensen, Dansk Landbrug
- Sine Olsson, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen
- Thorbjørn Sørensen (for Amtsrådsforeningen) Fyns Amt
- Michael Damm, (for FMK), Kolding Kommune
- Per Møller, Københavns Kommune, Miljøkontrollen
- Maria C. Nielsen, KL
- Aase Lynæs (for Amtsrådsforeningen), Københavns Amt
- Morten Løber, Landbrugsraadet
- Finn Thoft Jensen, (for KL) Vejle Kommune
- Anne-Sofie Nielsen, Skov- og Naturstyrelsen
- Marie Leer Jørgensen, Miljøstyrelsen
- Jørgen Nielsen, Miljøstyrelsen
- Gudmund Nielsen (formand), Miljøstyrelsen

Vejledningen er udarbejdet for Miljøstyrelsen af Lars Christensen og Bjørn Bauer, Plan-Miljø.

2 Kategorisering af virksomheder

Kategorisering af virksomheder ud fra principperne i denne vejledning er et arbejdsredskab for myndighederne i prioriteringen og tilrettelæggelsen af miljøtilsynet, så tilsynsressourcerne løbende kan tilpasses det aktuelle behov for tilsyn. Derudover kan kategoriseringen motivere virksomhederne til en yderligere indsats for at styrke miljøarbejdet.

Tilsynsmyndighederne bør kategorisere virksomhederne på baggrund af en vurdering af to parametre:

- *Virksomhedens egen systematik i miljøarbejdet*, f.eks. i form af miljøledelsessystemer, grønt regnskab eller fastsættelse af procedurer, og *Virksomhedens information til myndigheden* om evt. opståede miljøproblemer og pålidelige og fyldestgørende oplysninger i øvrigt af betydning for vurdering af virksomhedens miljøforhold².
- *Virksomhedens lovydighed*, herunder virksomhedens rettidige efterkommelse af frister i påbud, overholdelse af vilkår m.v.

Det bemærkes, at der ved kategoriseringen ikke er tale om en myndighedsafgørelse, men om tilrettelæggelse af en målrettet ressourceanvendelse. Virksomhederne kan således ikke i henhold til miljøloven påklage deres indplacering. Myndigheden bør i tilsynsrapporten, med kopi til virksomheden, anføre begrundelserne for kategoriseringen.

Virksomhederne kategoriseres i tre niveauer:

- **Niveau 1** omfatter virksomheder som har bragt sig på forkant i miljøarbejdet.
- **Niveau 2** omfatter virksomheder, som er lovydige, men ikke har gennemført en særlig indsats inden for miljøområdet.
- **Niveau 3** omfatter virksomheder som har problemer med at overholde miljølovgivningen³.

Kategoriseringssystemet er søgt udformet så:

- Kriterierne er entydige og objektive, således at myndighed og virksomhed har samme forståelse heraf, og så den tilsynsførendes subjektive opfattelse i mindst mulige omfang får betydning for indplaceringen.
- Kategoriseringsprocessen er enkel at gå til, så tilsynsressourcerne kan anvendes på aktivt tilsyn og effektivt myndighedsarbejde.
- Kriterierne dækker alle relevante virksomheder og gør det muligt også for mindre virksomheder og landbrug at blive placeret på niveau 1.
- Kategoriseringen og baggrunden for denne bliver gennemskuelig. En virksomhed vil umiddelbart kunne orientere sig om baggrunden for sin placering.

² I denne parameter er af praktiske grunde sammenfattet to delparametre defineret i Virksomhedsudvalgets rapport.

³ De tre niveauer beskrives i detaljer senere i dette afsnit.

Kategoriseringen af virksomhederne vil have betydning for hvilket tilsyn (omfang og antal tilsynsbesøg), myndigheden udfører på virksomheden, men også andre faktorer kan have indflydelse herpå (se kapitel 3).

En virksomhed placeret i niveau 1 vil modtage færre og mindre omfattende kontrollerende tilsynsbesøg (og dermed en mindre administrativ byrde for såvel virksomhed som myndighed), end en tilsvarende virksomhed placeret i niveau 2, som igen får mindre kontrollerende tilsyn end en tilsvarende virksomhed i niveau 3.

Vejledningen anviser et to-akset kategoriseringssystem, som giver mulighed for, at virksomheder kan kvalificere sig til niveau 1 på flere måder. Princippet i modellen fremgår af nedenstående figur:

Systematik og information	Høj	3	1	1
	Middel	3	2	1
	Lav	3	2	2
		Lav	Middel	Høj
		Lovlydighed		

Modellen skal læses sådan:

- I niveau 3 placeres alle virksomheder, der har lav lovlydighed, uanset kvaliteten af deres miljøsystem og deres evne og vilje til at informere myndighederne om miljøforholdene.
- I niveau 1 placeres virksomheder, som enten:
 - har høj lovlydighed og middel eller høj systematik/information, eller
 - har høj eller middel lovlydighed og høj systematik/information.
- I niveau 2 placeres de øvrige virksomheder, det vil sige dem, der har middel til høj lovlydighed og lav systematik, eller middel lovlydighed og middel systematik.

Fordelene ved denne model er at:

- virksomhederne kan nå niveau 1 på mere end én måde
- det er tydeligt for virksomhederne, hvilke muligheder der er for at avancere i systemet. Dette kan motivere virksomhederne til gradvise forbedringer.
- modellen giver virksomheder mulighed for at nå niveau 1 med middel systematik og høj lovlydighed, hvilket vil være særligt relevant for de mange små og mellemstore virksomheder og landbrug, som er på højde med landets miljølovgivning men ikke vil prioritere ressourcer til at implementere egentlig miljøledelse.

På de følgende sider er oplistet kriterierne for at tildele virksomhederne karakteren lav, middel eller høj på de to akser i modellen.

Kategorisering – Industri og andre forurenende installationer

Systematik og information		Fortolkning
HØJ	1.1 Virksomheden har miljøledelse i form af EMAS eller ISO 14001 – eller et tilsvarende system, som ikke nødvendigvis er auditeret af tredje part	Et gyldigt ISO-certifikat eller en EMAS-registrering viser, at virksomheden har indført systematisk miljøledelse, som med jævne mellemrum bliver kontrolleret/auditeret af en uafhængig instans. Systemet skal omfatte alle virksomhedens forurenende aktiviteter på den pågældende matrikel. Alternativt kan virksomheden have indført et tilsvarende system uden ekstern auditering af tredje part. Systemet skal omfatte en miljøhåndbog med: - o virksomhedens miljøpolitik og miljømål - o procedurer for vurdering og kontrol af de væsentlige processer og emissioner. Med væsentlige emissioner og processer menes emissioner og processer, der medfører udslip af forurenende stoffer, der er reguleret af virksomhedens godkendelse eller via påbud - o procedurer for intern vurdering og vedligeholdelse af miljøsystemet - o procedurer for korrigerende handlinger i tilfælde af udslip mv. - o procedurer for intern uddannelse og information af personalet. Det er myndigheden som afgør, om systemet modsvarer et eksternt auditeret system.
	Og	
	1.2 Virksomheden udfærdiger miljøredegørelse eller grønt regnskab	Virksomheder, der ikke er omfattet af pligt til at udarbejde grønt regnskab iht. Bek. nr. 594 af 5. juli 2002, eller udarbejder miljøredegørelse iht. EMAS, skal årligt fremsende en miljøredegørelse eller et grønt regnskab indeholdende: - o virksomhedens miljøpolitik og miljømål - o en opgørelse over de væsentligste emissioner, herunder affald, samt forbrug af de væsentligste rå- og hjælpestoffer. Redegørelsen skal dække både hoved- og biaktiviteter og skal muliggøre en sammenligning med data fra foregående år – således at udviklingen mindst ét år bagud fremgår tydeligt. Med "væsentligste emissioner" menes de emissioner, der giver eller kan give anledning til forurening af omgivelserne, og som er eller kan reguleres via myndighedens vilkår og påbud. Med "væsentligste rå- og hjælpestoffer" menes de stoffer, der direkte eller indirekte giver anledning til virksomhedens forurening.
	Og	
	1.3 Myndigheden har mulighed for at se og drøfte virksomhedens miljøsystem/miljøredegørelse	Myndigheden kan have behov for at vide, at virksomhedens miljøsystem fungerer, eller at systemet håndterer de miljøforhold, myndigheden finder væsentligst – især hvis det er et "tilsvarende, ikke-certificeret miljøsystem". Det er typisk mest relevant, at myndigheden overordnet forholder sig til virksomhedens handlingsplaner (tids- og aktivitetsplaner) og auditrapporter. Handlingsplanerne giver tilsynsmyndigheden et indblik i virksomhedens prioriteringer og fremdriften af virksomhedens miljøsystem, og auditrapporter vil oplyse om afvigelser og korrigerende handlinger, eventuelt i forhold til virksomhedens vilkår. På forespørgsel fra tilsynsmyndigheden skal virksomheden fremvise miljøsystemet i form af dokumenter eller via edb. Virksomhedens interne og eksterne auditrapporter fremvises ligeledes på forespørgsel. Tilsynsmyndigheden kan få udleveret kopier af dokumenterne eller få dokumenterne udleveret til låns. Kriteriet skal opfattes som en mulighed for myndigheden. Myndigheden bør anmode om indsigt, hvis det på forhånd vurderes, at systemet ikke fungerer hensigtsmæssigt, og at der derved er større risiko for uheld eller vilkårsovertrædelser.

Kategorisering - Industri og andre forurenende installationer

Systematik og information		Fortolkning
MIDDEL	2.1 Virksomheden har miljømålsætninger eller fastsat konkrete mål om miljømæssige forbedringer og	Virksomheden skal have formuleret en miljømålsætning, som præciserer på hvilke områder, virksomheden vil gøre en særlig indsats. Målsætningerne behøver ikke at være kvantitative/talbestemte, men kan være formuleret mere overordnet som "Det tilstræbes at reducere mængden af affald til deponi yderligere". Virksomheden redegør overfor tilsynsmyndigheden for, hvordan den efterlever målsætningen, og dokumenterer dette i handlingsplaner og redegørelser. Alternativt kan virksomheden have formuleret detaljerede mål for indsatsen, f.eks.: "Det samlede energiforbrug skal reduceres med 10 % over de næste to år". Miljømålene bør som udgangspunkt være kvantitative og tidsbestemte.
	2.2 Virksomhedens medarbejdere er inddraget i virksomhedens miljøarbejde og	De ansatte har stor indflydelse på virksomhedernes miljøpræstation i forhold til opfyldelse af både vilkår og fastsatte målsætning/miljømål. Det er op til virksomheden at dokumentere, at medarbejderne er inddraget i miljøarbejdet. Dette kan f.eks. ske via fremlæggelse af procedurer, arbejdsbeskrivelser eller lignende.
	2.3 Virksomheden har programmer/procedurer/system for begrænsning af forurening	Virksomheden har regler eller fremgangsmåde for begrænsning af forureningen. Det kan f.eks. være rutiner for eftersyn og udskiftning af filtre eller simpel kontrol af spildevandsudledningen med testkit. Programmet for forureningsbegrænsning skal være relateret til væsentlige emissioner fra virksomheden. Det er således ikke tilstrækkeligt, hvis en virksomhed, der overfladebehandler metaller, alene har regler for, at medarbejderne slukker lyset i produktionshallen efter endt arbejdsdag. For mindre virksomheder uden væsentlig spildevandsudledning og luftemission kan relevante procedurer f.eks. dreje sig om arbejdsbeskrivelser for håndtering af farligt affald. Dette punkt vil være særligt relevant for ikke-godkendelsespligtige virksomheder, idet det må antages, at listevirksomheder har de fornødne forureningsbegrænsende vilkår i godkendelsen.

Kategorisering - Industri og andre forurenende installationer

Systematik og information		Fortolkning
LAV	3.1 Virksomheder, der ikke lever op til kravene til middel eller højt niveau, placeres i lavt niveau <i>eller</i>	
	3.2 Virksomheden har én eller flere gange inden for de seneste to år ikke reageret på myndighedens anmodning om information <i>eller</i>	Myndigheden har skriftligt anmodet virksomheden om at fremkomme med information til belysning af virksomhedens forureningsforhold. Virksomheden har ikke efterkommet myndighedens anmodning, hvorfor det har været nødvendigt at udstede eller varsle påbud til virksomheden for at få de ønskede oplysninger. Hvis myndigheden ikke varsler eller udsteder påbud, anses kriteriet ikke for opfyldt.
	3.3 Virksomheden har én eller flere gange inden for de seneste to år undladt at informere myndigheden ved væsentlige overskridelser af vilkår eller miljøregler	Det ses som en mangel på systematik, hvis myndigheden ikke bliver informeret ved overskridelser. Myndigheden kan f.eks. ved gennemgang af egenkontrolresultater eller ved opsøgende tilsyn erfare, at virksomheden er vidende om (eller burde være vidende om), at den har overskredet miljøkravene (generelle regler, vilkår, påbud etc.), uden at myndigheden er blevet orienteret herom. Lokale forhold kan have indflydelse på, hvad der karakteriseres som væsentligt, og i sidste ende beror dette på tilsynsmyndighedens vurdering. En overskridelse bør således betragtes som væsentlig, hvis den fører til en reaktion fra myndigheden.

Kategorisering - Industri og andre forurenende installationer

Lovlydighed		Fortolkning
HØJ	4.1 Virksomheden har skriftlige procedurer for overholdelse af vilkår/miljøregler og for korrigerende handlinger ved overskridelse	Virksomheden har etableret procedurer for korrigerende handlinger ved overskridelse af vilkår/miljøregler med henblik på, at der skrives hurtigt og korrekt til handling og at gentagelse undgås. Det fremgår af procedurerne, hvad der skal gøres, og hvem der skal gøre det. Procedurerne er tilgængelige for miljømyndigheden.
	og	
	4.2 Inden for de seneste fire år har virksomheden haft højst én overskridelse af vilkår/miljøregler, som myndigheden har skredet ind over for med indskærpelse, påbud eller forbud	Myndigheden skal jf. miljøbeskyttelseslovens § 68 foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, med mindre forholdet har underordnet betydning. Hvad der karakteriseres som "underordnet betydning" beror på tilsynsmyndighedens vurdering. Ved vurdering af, hvorvidt en overskridelse bør føre til ændret niveauplacing, bør der tages hensyn til, om overskridelsen skyldes et hændeligt uheld, som virksomheden ikke kunne have forudset og forebygget.
	og	
	4.3 Virksomheden har efterfulgt henstillinger, påbud og indskærpelser de seneste fire år	Skulle myndigheden observere forhold på virksomheden, som giver anledning til en henstilling, et påbud eller en indskærpelse, skal virksomheden opfylde de angivne krav og tidsfrister. Alternativt skal virksomheden tage kontakt til myndigheden med henblik på at indlede et samarbejde om at opfylde kravene. Såfremt virksomheden ikke kan opfylde de fremsatte krav eller indskærpelser til det fastsatte tidspunkt, skal virksomheden forinden have søgt myndigheden om tilladelse til overskridelse af fristen.

Kategorisering - Industri og andre forurenende installationer

Lovlydighed		Fortolkning
MIDDEL	5.1 Inden for de seneste to år har virksomheden haft højst to overskridelser af vilkår/miljøregler, som myndigheden er skredet ind over for med indskærpelse, påbud eller forbud	Myndigheden skal skride ind over for ethvert ulovligt forhold, med mindre forholdet har underordnet betydning. Lokale forhold kan have indflydelse på, hvad der karakteriseres som "underordnet betydning", og i sidste ende beror afgørelsen på tilsynsmyndighedens vurdering. Ved vurdering af overskridelse bør der tages hensyn til en situation, hvor der kan være tale om et hændeligt uheld, som virksomheden ikke kunne have forudset og forebygget.
	og	
	5.2 Virksomheden har efterfulgt indskærpelser og påbud de seneste to år	Skulle myndigheden observere forhold på virksomheden, som giver anledning til et påbud eller en indskærpelse, skal virksomheden opfylde de angivne krav og tidsfrister. Alternativt skal virksomheden tage kontakt til myndigheden med henblik på at indlede et samarbejde om at opfylde myndighedens krav. Såfremt virksomheden ikke kan opfylde de fremsatte krav eller indskærpelser til det fastsatte tidspunkt, skal virksomheden forinden have søgt myndigheden om tilladelse til overskridelse af fristen.

Kategorisering - Industri og andre forurenende installationer

Lovlydighed	Fortolkning
6.1 Virksomheder, der ikke lever op til kravene til middel eller højt niveau, placeres i lavt niveau eller 6.2 Virksomheden er dømt for overtrædelse af miljølovgivningen inden for de seneste to år LAV	Virksomheden er via retssystemet blevet dømt for overtrædelse af miljølovgivningen, eller har indgået forlig, hvor den anerkender at have overtrådt miljøloven inden for de seneste to år. Der vil kunne opstå tilfælde, hvor en virksomhed har ønsket at føre en sag om en mindre væsentlig overtrædelse til domstolen, og her har tabt sagen. I sådanne tilfælde kan myndigheden vælge at se bort fra dette kriterium og niveauplacere virksomheden ud fra de øvrige kriterier.

Kategorisering - Landbrug

Systematik og information	Fortolkning
HØJ 1.1 Landbruget har miljøledelse i form af EMAS eller ISO 14001 – eller et tilsvarende system, som ikke nødvendigvis er auditeret af tredje part og	Et gyldigt ISO certifikat eller en EMAS registrering viser, at landbruget har indført systematisk miljøledelse, som med jævne mellemrum bliver kontrolleret/auditeret af en uafhængig instans. Systemet skal omfatte alle landbrugets forurenende aktiviteter på den pågældende ejendom. Alternativt kan landbruget have indført et tilsvarende, men ikke eksternt auditeret system, hvilket indebærer, at landbruget skal udarbejde en miljøredegørelse for hele bedriften, inklusiv: 1. Kortlægning og beskrivelse af bedriften. Kortlægningen skal indeholde oplysninger om • ejerforhold • landbrugets beliggenhed, indretning og drift • størrelsen af udspretningsarealer • de væsentligste miljøbelastninger, herunder - o gødningsproduktion og –opbevaring - o gene- og forureningsbegrænsende foranstaltninger - o affald 2. Miljømål for bedriften og begrundelser for disse. Redegørelsen skal indeholde bedriftens miljømål for områder beskrevet i kortlægningen, samt en plan for, hvordan målene vil blive nået. Målene skal omfatte de væsentligste miljøbelastninger. Målene behøver ikke at være kvantitative/talbestemte, men kan være formuleret mere overordnet som "det tilstræbes at reducere forbruget af pesticider". 3. Procedurer for vurdering af og kontrol med de væsentlige miljøpåvirkninger inden for kommunens tilsynsbeføjelser samt for vedligeholdelse af det tekniske anlæg med henblik på en begrænsning af væsentlige miljøpåvirkninger. Væsentlige miljøpåvirkninger samt særlige forureningsrisici fra det tekniske anlæg og øvrig drift inden for kommunens tilsynsbeføjelser vurderes inden for bl.a.: • stald og gødningsopbevaring • spildevandsforhold • olietanke • opbevaring og håndtering af sprøjtemidler • lugt, støj og støv • affaldshåndtering • flue- og skadedyrsbekæmpelse • udspretningsmetoder for gødning 4. Procedurer for intern revurdering af miljøredegørelsen 5. Procedurer for korrigerende handlinger 6. Procedurer for intern information af eventuelle medarbejdere Det er myndigheden som afgør, om redegørelsen er tilstrækkelig. Landbrugets Rådgivningscenter har udarbejdet en model for frivillige grønne regnskaber for landbrugsbedrifter. Et sådan vil bl.a. kunne indgå i kortlægningen og i vurderingen af væsentlige miljøpåvirkninger.

Systematik og information		Fortolkning
	1.2 Myndigheden har mulighed for at se og drøfte landbrugets miljøsystem/miljøredegørelse	Miljøredegørelsen eller dokumenter i miljøsystemet skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende. Det er typisk mest relevant, at myndigheden overordnet forholder sig til landbrugets handlingsplaner (tids- og aktivitetsplaner) og auditrapporter. Handlingsplanerne giver tilsynsmyndigheden et indblik i virksomhedens prioriteringer og fremdriften af virksomhedens miljøsystem, og auditrapporter vil oplyse om afvigelser og korrigerende handlinger, eventuelt i forhold til virksomhedens vilkår. På forespørgsel fra tilsynsmyndigheden skal landbruget fremvise miljøsystemet i form af dokumenter eller via edb. Interne og eksterne auditrapporter fremvises ligeledes på forespørgsel. Tilsynsmyndigheden kan få udleveret kopier af dokumenterne eller få dokumenterne udleveret til låns. Kriteriet skal opfattes som en mulighed for myndigheden. Myndigheden bør anmode om indsigt, hvis det på forhånd vurderes, at systemet ikke fungerer hensigtsmæssigt, og at der derved er større risiko for uheld eller vilkårsoverskridelser.

Kategorisering - Landbrug

Systematik og information		Fortolkning
MIDDEL	2.1 Landbruget har miljømålsætninger eller fastsat konkrete mål om miljømæssige forbedringer	Landbrugsbedriften skal have formuleret en miljømålsætning, som præciserer på hvilke områder, bedriften vil gøre en særlig indsats. Målsætningerne behøver ikke at være kvantitative/talbestemte, men kan være formuleret mere overordnet som: "Det tilstræbes at reducere mængden af affald til deponi", eller: "Det tilstræbes at reducere lugtgener". Landbruget redegør overfor tilsynsmyndigheden for, hvordan målsætningen efterleveres, og dokumenterer dette i handlingsplaner og redegørelser. Alternativt kan landmanden overfor myndigheden mundtligt eller skriftligt redegøre for, hvordan han følger retningslinjerne i godt landmandsskab. Se nærmere herom på: http://www.lr.dk/informationsafdelingen/diverse/lang2005.pdf
	og	
	2.2 Landbrugets medarbejdere er inddraget i landbrugets miljøarbejde	De ansatte har stor indflydelse på landbrugets miljøpræstation. Landbruget skal redegøre mundtligt eller skriftligt for, at medarbejderne er inddraget i miljøarbejdet, f.eks. ved fremlæggelse af procedurer, arbejdsbeskrivelser m.v., hvor medarbejderne er inddraget.
	og	
	2.3 Landbruget har programmer/procedurer/system for begrænsning af forurening	Landmanden skal over for myndigheden mundtligt eller skriftligt kunne redegøre for, at landbruget har arbejdsgange eller fremgangsmåder, der kan medvirke til at forhindre væsentlige miljøpåvirkninger og gener for omgivelserne, herunder arbejdsgange, der sikrer overholdelse af regler vedr. gødningsopbevaring, hensigtsmæssig håndtering og rensning af sprøjteudstyr, lugt-, støj- og støvreducerende tiltag i den daglige drift samt oplysninger om evt. ændringer i husdyrproduktionen m.m.

Kategorisering - Landbrug

Systematik og information		Fortolkning
LAV	3.1 Landbrug, der ikke lever op til kravene til middel eller højt niveau, placeres i lavt niveau <i>eller</i>	
	3.2 Landbruget har én eller flere gange inden for de seneste to år ikke reageret på myndighedens anmodning om information <i>eller</i>	Myndigheden har skriftligt anmodet landbruget om at fremkomme med information til belysning af landbrugets forureningsforhold. Landbruget har ikke efterkommet myndighedens anmodning, hvorfor det har været nødvendigt at udstede eller varsle påbud for at få de ønskede oplysninger. Hvis myndigheden ikke varsler eller udsteder påbud, anses kriteriet ikke for opfyldt.
	3.3 Landbruget har én eller flere gange inden for de seneste to år undladt at informere myndigheden ved væsentlige overskridelser af vilkår eller miljøregler	Det ses som en mangel på systematik, hvis myndigheden ikke bliver informeret ved overskridelser. Myndigheden kan f.eks. ved gennemgang af egenkontrolresultater eller ved opsøgende tilsyn erfare, at landbruget er vidende om (eller burde være vidende om), at miljøkravene (generelle regler, vilkår, påbud etc.) er overskredet, uden at myndigheden er blevet orienteret herom. Lokale forhold kan have indflydelse på, hvad der karakteriseres som væsentligt, og i sidste ende beror det på tilsynsmyndighedens vurdering. En overskridelse bør således betragtes som væsentlig, hvis den fører til en reaktion fra myndigheden.

Kategorisering - Landbrug

Lovlydighed		Fortolkning
HØJ	4.1 Landbruget har skriftlige procedurer for overholdelse af vilkår/miljøregler og for korrigerende handlinger ved overskridelse	Landbruget har etableret procedurer for korrigerende handlinger ved overskridelse af vilkår/miljøregler med henblik på, at der skrives hurtigt og korrekt til handling, og at gentagelse undgås. Det fremgår af procedurerne, hvad der skal gøres, og hvem der skal gøre det. Procedurene er tilgængelige for miljømyndigheden.
	og	
	4.2 Inden for de seneste fire år har landbruget haft højst én overskridelse af vilkår/miljøregler, som myndigheden har skredet ind over for med indskærpelse, påbud eller forbud	Myndigheden skal jf. miljøbeskyttelseslovens § 68 foranledige et ulovligt forhold lovliggjort med mindre forholdet har underordnet betydning. Hvad der karakteriseres som "underordnet betydning" beror på tilsynsmyndighedens vurdering. Ved vurdering af, hvorvidt en overskridelse bør føre til ændret niveauplacing, bør der tages hensyn til, om overskridelsen skyldes et hændeligt uheld, som landbruget ikke kunne have forudset og forebygget.
	og	
	4.3 Landbruget har efterfulgt henstillinger, påbud og indskærpelser de seneste fire år	Skulle myndigheden observere forhold på landbruget, som giver anledning til en henstilling, et påbud eller en indskærpelse, skal landbruget opfylde de angivne krav og tidsfrister. Alternativt skal landbruget tage kontakt til myndigheden med henblik på at indlede et samarbejde om at opfylde myndighedens krav. Såfremt landbruget ikke kan opfylde de fremsatte krav eller indskærpelser til det fastsatte tidspunkt, skal landbruget forinden have søgt myndigheden om tilladelse til overskridelse af fristen.

Kategorisering - Landbrug

Lovlydighed		Fortolkning
MIDDEL	5.1 Inden for de seneste to år har landbruget haft højst to overskridelser af vilkår/miljøregler, som myndigheden har skredet ind over for med indskærpelse, påbud eller forbud	Myndigheden skal skride ind over for ethvert ulovligt forhold, med mindre forholdet har underordnet betydning. Lokale forhold kan have indflydelse på, hvad der karakteriseres som "underordnet betydning", og i sidste ende beror afgørelsen på tilsynsmyndighedens vurdering. Ved vurdering af overskridelse bør der tages hensyn til en situation, hvor der kan være tale om et hændeligt uheld, som virksomheden ikke kunne have forudset og forebygget.
	og	
	5.2 Landbruget har efterfulgt indskærpelser og påbud de seneste to år	Skulle myndigheden observere forhold på landbruget, som giver anledning til et påbud eller en indskærpelse, skal landbruget opfylde de angivne krav og tidsfrister. Alternativt tager landbruget kontakt til myndigheden med henblik på at indlede et samarbejde om at opfylde myndighedens krav. Såfremt landbruget ikke kan opfylde de fremsatte krav eller indskærpelser til det fastsatte tidspunkt, skal landbruget forinden have søgt myndigheden om tilladelse til overskridelse af fristen.

Kategorisering - Landbrug

Lovlydighed		Fortolkning
LAV	6.1 Virksomheder, der ikke lever op til kravene til middel eller højt niveau, placeres i lavt niveau	
	<i>eller</i> 6.2 Landbruget er dømt for overtrædelse af miljølovgivningen inden for de seneste to år	Landbruget er via retssystemet blevet dømt for overtrædelse af miljølovgivningen, eller har indgået forlig, hvor det anerkender at have overtrådt miljøloven inden for de seneste to år. Der vil kunne opstå tilfælde, hvor et landbrug har ønsket at føre en sag om en mindre væsentlig overtrædelse til domstolen og her har tabt sagen. I sådanne tilfælde kan myndigheden vælge at se bort fra dette kriterium og niveauplacere landbruget ud fra de øvrige kriterier.

2.1 Hvornår sker kategoriseringen

Det anbefales, at myndigheden foretager en foreløbig kategorisering af alle virksomhederne på baggrund af foreliggende oplysninger i sagsarkivet og ud fra kendskabet til virksomhederne i øvrigt. Kategoriseringen foretages inden planlægningen af det kommende års samlede tilsynsaktiviteter. Hvis det ikke er muligt at foretage en foreløbig kategorisering, bør kategoriseringen foretages umiddelbart efter, at der er gennemført et samlet tilsyn (jf. kapitel 4) på virksomheden. Alle virksomheder vil derved være kategoriseret i takt med implementeringen af minimumsfrekvenserne for samlede tilsyn. Herefter revurderes kategoriseringen i forbindelse med, at der gennemføres et samlet tilsyn på virksomheden. Virksomheden forbliver dermed i samme kategori indtil myndigheden har vurderet virksomhedens indplacering og evt. meddelt ny kategorisering.

Ved kendskab til og reaktion på virksomheders overtrædelser bør der samtidig foretages en vurdering af, om betingelserne for indplacering på niveau 2 eller 3 er til stede, uden at der er gennemført et samlet tilsyn. Selv om virksomheden er kategoriseret efter principperne i denne vejledning, bør der ved alvorlige, uagtsomme eller forsætlige overtrædelser naturligvis straks ske en revurdering af kategoriseringen.

3 Tilrettelæggelse af tilsynsarbejdet

Kategoriseringen af virksomhederne vil have betydning både for omfanget og tilrettelæggelsen af myndighedernes tilsyn – men også spørgsmålet om henholdsvis virksomhedens potentielle miljøbelastning, dens lokalisering samt myndighedens eventuelle prioriterede indsatsområder har betydning for tilsynsindsatsen.

Myndigheden bør ud fra principperne for differentieret tilsyn fastlægge sin tilsynsindsats i forhold til den enkelte virksomhed. Der vil dermed ikke være tale om bestemte tilsynsfrekvenser, som alene afhænger af typen af virksomhed eller virksomhedens kategorisering, men om en konkret fastlæggelse af tilsynsbesøg i forhold til behovet på den enkelte virksomhed.

Virksomhedens potentielle miljøbelastning og lokalisering bør dog være afspejlet i virksomheders miljøgodkendelse eller vilkår fastsat ved påbud.

3.1 Miljøbelastning, lokalisering og indsatsområder

Som nævnt bør tilsynet som udgangspunkt tilrettelægges i forhold til virksomhedens kategorisering, som afspejler virksomhedens egenindsats og dens lovlighed, dvs. alle de miljømæssige forhold, som virksomheden selv har indflydelse på. Myndigheden bør imidlertid også inddrage andre hensyn i prioriteringen og tilrettelæggelsen af tilsynsarbejdet, herunder:

- Virksomhedens potentielle miljøbelastning
- Virksomhedens lokalisering
- Eventuelle prioriterede indsatsområder.

Virksomhedens potentielle miljøbelastning

Kategoriseringssystemet tager ikke hensyn til virksomhedens lovlige miljøbelastning, dvs. tilladte mængder og arten af emitterede stoffer, eller for risikoen for hændelige uheld og den deraf følgende skadevirkning.

Virksomhedens godkendelse (eller evt. påbud) vil naturligvis afspejle såvel arten som mængden af virksomhedens emissioner samt muligheden for uheld. Således vil der almindeligvis være skærpede krav til håndtering og opbevaring af kemikalier, hvis disse tilhører de farligste grupper. Overtrædelser af miljøvilkår og miljølovgivning på virksomheder med store emissioner, eller uheld på virksomheder med anvendelse af farlige stoffer, vil dog – alt andet lige – medføre større miljøkonsekvenser end overtrædelser eller uheld på små virksomheder. Der vil derfor ofte være gode grunde til at have et mere intensivt tilsyn på virksomheder, som indebærer en stor risiko for miljøet.

Det er således ikke hensigten med kategoriseringssystemet at fastsætte et ensartet tilsyn eller ens tilsynsfrekvenser for den lille smedevirksomhed og en kemisk fabrik, selv om de begge er placeret på samme niveau. Tilsvarende bør det være af betydning for tilrettelæggelse af tilsynet, om der er tale om en virksomhed, der er omfattet af Risikobekendtgørelsen.

Det er op til den enkelte myndighed at vurdere, hvordan virksomhedens miljøbelastning, herunder risikoforhold, bør indgå i beslutningen om omfanget af miljøtilsynet og tilrettelæggelsen heraf.

Virksomhedens lokalisering

En vurdering af den enkelte virksomheds beliggenhed i forhold til særligt følsomme omgivelser bør ligeledes influere på tilrettelæggelsen af tilsynsindsatsen. Et hyppigere tilsyn kan således være relevant, hvis virksomheden er beliggende i bopignære eller rekreative områder med større risiko for gener og miljørisici, eller hvis virksomheden kan give anledning til væsentlig forurening af særligt følsomme recipienter, f.eks. grundvandsbeskyttede områder eller naturområder.

I Vejle er et erhvervsareal beliggende i et område med særlige drikkevandsinteresser. Samtidig strækker indvindingsoplandet for byens vigtigste vandværk sig ind under erhvervsområdet. Der er på grund heraf taget beslutning om, at alle virksomheder og landbrug i området skal have hyppigere tilsyn end andre virksomheder af samme type. Emnet for det årlige tilsyn på disse virksomheder er naturligvis sikring mod forurening af jord og grundvand. Det er således ikke sikkert det får betydning for frekvensen for "det samlede tilsyn" (se herom i afsnit 4).

Prioriterede indsatsområder

Hvis tilsynsmyndigheden gennemfører kampagner inden for udvalgte brancher, f.eks. med fokus på afgrænsede emner som affald eller spildevand, kan dette medføre, at tilsynet tilrettelægges anderledes end ellers, samt at antallet af tilsynsbesøg i øvrigt afviger fra de opstillede målsætninger.

Foranlediget af en høj belastning af organisk materiale i spildevandet har Slagelse Kommune i samarbejde med miljøcentret gennemført en intensiv kampagne på udvalgte virksomheder med stor udledning af organisk materiale. Kampagnen har ført til en betydelig reduktion i udledningen af organisk materiale, hvorfor en forestående udbygning af renseanlægget er sat i bero.

3.2 Myndighedens ressourceanvendelse

Formålet med kategoriseringen af virksomhederne er, at tilsynsmyndighedernes samlede ressourceanvendelse sker mest hensigtsmæssigt. Ved sammenlignelige virksomheder bør omfanget af forberedelse og tidsforbrug til gennemførelse af det kontrollerende tilsyn således være mindre på niveau 1-virksomheder end på niveau 2-virksomheder, og mindre på niveau 2-virksomheder end på niveau 3-virksomheder.

Det differentierede tilsyn bør for niveau 1-virksomheder – i forhold til tilsvarende virksomheder på niveau 2 og 3 – medføre en række administrative lettelser, idet disse virksomheder har en høj systematik og/eller en høj lovlydighed. Tilsynet på niveau 3-virksomheder bør som udgangspunkt intensiveres i nødvendigt omfang, f.eks. med hyppigere kontrollerende tilsyn samt fornøden myndighedsanvendelse.

Tilsynet med ensartede virksomheder, der kategoriseres på samme niveau, bør have et ensartet omfang. En virksomhed, der forbedrer sit niveau, bør opleve en absolut reduktion i tilsynets omfang – ikke blot en relativ i forhold til andre virksomheder i området.

Med henblik på at reducere ressourceanvendelsen til kontrol på niveau 1-virksomheder bør tilsynsmyndigheden anvende en række af de oplysninger, som virksom-

heden i forvejen ligger inde med. Myndigheden vil dermed kunne reducere det kontrollerende, fysiske tilsyn på virksomheden og i stedet kontrollere virksomheden via indsamlede data.

Gennemgang af egenkontrolldata bør indgå i tilsynet med alle virksomheder. På niveau 1 og eventuelt niveau 2-virksomheder kan tilsynsmyndigheden give mulighed for, at virksomheden samler egenkontrolresultater og foretager en samlet af-rapportering én gang årligt. Det skal bemærkes, at omfanget og typen af egenkontrollen til enhver tid vil kunne revideres, såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at det er nødvendigt for at opnå et bedre tilsyn. I kapitel 5 er det beskrevet, hvordan tilsynsmyndigheden kan anvende de af virksomheden etablerede systemer.

Der bør også på niveau 1-virksomheder gennemføres periodisk kontrolcheck på virksomheden af, om den fortsat overholder miljøkravene samt om der er grundlag for yderligere regulering – som minimum svarende til et evt. mindstekrav til tilsynsfrekvens.

Specifikt vedr. landbrug kan myndigheden få en indikation af antallet af dyreenheder og beregningsgrundlaget herfor samt produktionskapaciteten i forhold til eksisterende dyrehold via den fælles husdyrindberetning (Fødevareministeriets Generelle Landbrugsregister og Centrale Husdyrbrugsregister). Derved kan der afsættes færre ressourcer i forbindelse med kontrollerende tilsyn på de landbrug, hvor en væsentlig del af oplysningerne allerede findes.

3.2.1 Ressourceanvendelse i forhold til fordeling af virksomheder

Myndigheden skal være opmærksom på at tilpasse tilsynsressourcerne til opgaverne. Hvorledes den enkelte myndigheds samlede, forholdsmæssige ressourceanvendelse konkret vil fordele sig mellem niveau 1, niveau 2 og niveau 3, vil bero på antallet og karakteren af de konkrete virksomheder inden for hvert niveau.

Myndighederne bør naturligvis i prioriteringen og tilrettelæggelsen af tilsynet tage hensyn til den regulering, som den enkelte miljøgodkendte eller brancheregulerede virksomhed forud er underlagt. De øvrige virksomheder har ikke forud fastlagte krav til driften af deres aktiviteter og den deraf afledte miljøbelastning – med mindre myndigheden har udstedt påbud eller forbud til virksomheden. Desuden kan der være lokale forskrifter eller regulativer, som fastsætter krav til virksomhederne.

Tilsynet på de ikke forud regulerede virksomheder vil derfor ofte i højere grad skulle baseres på en vurdering af virksomhedernes potentielle miljøbelastning og dermed behovet for regulering via udstedelse af påbud eller forbud.

Det vil fortsat være op til den enkelte tilsynsmyndighed at prioritere og fastlægge, hvilke ressourcer der skal anvendes til tilbud om frivillig dialog, iværksættelse af netværkssamarbejde og anden forebyggende eller miljøfremmende indsats.

3.3 Overordnede retningslinjer for differentieret tilsyn

Miljøstyrelsen har i Tilsynsvejledningen (nr. 3/1995) anbefalet retningslinjer for udførelsen af de konkrete tilsynsaktiviteter på virksomheden, inkl. forberedelse og opfølgning:

Som udgangspunkt skal miljøtilsynet aktivt sikre:

- at forurening fra virksomheder, anlæg og lignende, der ikke er reguleret af tilladelser, godkendelser eller påbud, ikke giver anledning til uønskede miljøeffekter eller risiko herfor
- at fornødne tilladelser og godkendelser indhentes som forudsat i miljøbeskyttelsesloven
- at meddelte tilladelser, godkendelser og påbud overholdes
- at alle relevante sager om forurening kommer til behandling og afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens regler herom.

Tilsynet skal således generelt sikre, at fornødne tilladelser og godkendelser indhentes som forudsat i loven, og at vilkår, påbud og generelle regler overholdes.

Foruden den direkte kontrol med overholdelse af regler og vilkår bør tilsynet ligeledes vurdere, om der f.eks. er behov for fastsættelse af nye regler, om der er vedtaget ny lovgivning, som virksomhederne bør være opmærksomme på, eller om der er andre særlige forhold, der bør indgå i dialogen i forbindelse med tilsynet med virksomheden.

For godkendelsespligtige virksomheder skal miljømyndigheden være opmærksom på virksomhedernes retsbeskyttelse, som også gælder spildevandstilladelser udstedt i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 34 som led i en godkendelse. Indtil der er forløbet otte år efter meddelelse af godkendelse, kan der således ikke fastsættes nye vilkår - undtagen i helt særlige tilfælde som fastsat i miljøbeskyttelseslovens § 41a, stk.2.⁴

For virksomheder, der ikke er omfattet af otte års retsbeskyttelse, samt ikke-godkendelsespligtige virksomheder, bør miljømyndigheden altid vurdere, om der er behov for udstedelse af nye eller yderligere påbud til regulering af virksomheden. Dette gælder også vilkår fastsat i medfør af § 28 eller 30 (spildevandstilladelser), da disse ikke er omfattet af de otte års retsbeskyttelse.

Det differentierede tilsyn bør – på linie med den eksisterende praksis - bygge på drøftelse og samarbejde omkring afhjælpning af påklagede eller observerede problematiske miljøforhold.

For landbrug gælder særlige regler for krydsoverensstemmelseskontrol. Direktoratet for Fødevarerhverv udarbejder en særskilt vejledning om denne kontrol.

⁴ Tilsynsmyndigheden skal dog tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 41, hvis

- der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger,
- det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker, eller
- der er fremkommet nye oplysninger om sikkerhedsmæssige forhold på virksomheder, der er omfattet af regler fastsat i medfør af § 7 om risikobetonede processer m.v.

4 Et samlet tilsyn

Med denne vejledning indføres begrebet ”samlet tilsyn”, som kan defineres som en gennemgang af virksomhedens samlede miljøforhold. Dette uanset det antal tilsynsbesøg, der har været nødvendig for en sådan gennemgang, og uanset om det er sket via tilsyn på stedet eller – særligt for niveau 1-virksomheder – overvejende via check af oplysninger fremsendt af virksomheden, f.eks. vedrørende egenkontrol.

Begrebet ”samlet tilsyn” tjener til at sætte større fokus på miljøforbedringer og kvalitet i tilsynet, uden at de ændrede regler for tilsyn skal resultere i et øget tilsyn af de enkelte virksomhedstyper.

Et ”samlet tilsyn” vil på mindre eller ensartede virksomheder, herunder de fleste landbrug, ofte kunne gennemføres på et enkelt tilsynsbesøg, mens det vil kunne strække sig over en længere periode for større og mere komplicerede virksomheder, som kræver flere besigtigelser, gennemgang af egenkontrol m.v. Det forudsættes, at der har været minimum ét fysisk besøg på virksomheden inden for perioden af et samlet tilsyn.

Til hjælp for myndigheden er der i denne vejledning udfærdiget tre checkskemaer, der kan tjene til at afgrænse minimumsindholdet af et ”samlet tilsyn”. For den enkelte myndighed kan det være relevant at tilføje yderligere forhold, og i enkelte tilfælde kan det ligeledes være velbegrundet at se bort fra nogle af de i checklisterne nævnte punkter.

Det er under alle omstændigheder fortsat den enkelte tilsynsmyndigheds ansvar at sikre, at kvaliteten af tilsynene er i orden, det vil sige kontrollere, at den enkelte virksomhed lever op til de bestemmelser, der er fastsat, enten individuelt, i miljøbeskyttelsesloven eller i diverse bekendtgørelser.

4.1 Hvordan opgøres det samlede tilsyn

Via checklisterne (bilag 1-3) kan tilsynsmyndigheden sikre sig, at der er gennemført et ”samlet tilsyn” for den pågældende virksomhed. Der er udfærdiget i alt tre checklister:

- Godkendelsespligtige virksomheder samt virksomheder, der er reguleret via branchebekendtgørelser.
- Virksomheder der er omfattet af bilag 1 i Brugerbetalingsbekendtgørelsen (tidligere anmeldevirksomheder)⁵.
- Godkendelsespligtige landbrug.

Ved anvendelse af checklisterne er det kun de punkter, der hører under den pågældende myndighed, der bør opfyldes. Et ”samlet tilsyn” udført af amtet på en amærket listevirksomhed med spildevandsudledning til offentlig kloak omfatter ikke disse spildevandsforhold og heller ikke bestemmelser i kommunale affaldsregulativer, da disse forhold hører under kommunens myndighedsområde⁶.

⁵ Bekendtgørelse nr. 942 af 16. september 2004 om brugerbetaling for godkendelse og tilsyn efter miljøbeskyttelsesloven.

⁶ Med reference til opgavefordelingen mellem myndighederne pr. august 2004.

Ved et samlet tilsyn på godkendelsespligtige virksomheder bør tilsynsmyndigheden være opmærksom på, at vilkårene kan ændres ved påbud jf. miljøbeskyttelseslovens § 41 a. Dette er f.eks. aktuelt, hvis den teknologiske udvikling har medført, at forureningen kan begrænses yderligere inden for realistiske økonomiske rammer (proportionalitetsprincippet), eller der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, herunder nye lovgivningskrav. På virksomheder med en mere end otte år gammel miljøgodkendelse bør det samlede tilsyn omfatte en vurdering af, om de fastsatte vilkår er tidssvarende.

Før tilsynet kan karakteriseres som et samlet tilsyn, bør der være meddelt reaktion på eventuelle overtrædelser og fremsendt tilsynsrapport/kvittering for hvert tilsyn på virksomheden. Ligeledes bør virksomhedens kategorisering i kategoriseringssystemet være afklaret og meddelt virksomheden, inkl. begrundelse herfor, såfremt virksomheden ønsker dette oplyst.

I forbindelse med myndighedernes planlægning af det kommende års tilsynsaktiviteter bør det indgå, om de planlagte tilsyn skal gennemføres som "et samlet tilsyn" og i så fald om dette kan gennemføres ved ét eller flere tilsynsbesøg. Herved tydeliggøres omfanget af de planlagte tilsyn.

5 Udbytte af virksomhedens systematik

Særligt for niveau 1-virksomheder kan tilsynsindsatsen tage hensyn til virksomhedens egen systematik, enten i form af et miljøledelsessystem (også kaldet miljøstyring), grønt regnskab/miljøredegørelse eller procedurer til begrænsning af virksomhedens forurening.

5.1 Tilsyn på virksomheder med miljøledelse

Miljøledelsessystemerne ISO 14001 og EMAS sikrer, at virksomhederne har opbygget en systematik for vurdering og kontrol af deres forurening og forureningsrisiko, samt at de løbende arbejder på at forbedre miljøpræstationen. Miljøledelsessystemerne resulterer i forskelligt skriftligt materiale, som kan indeholde relevante oplysninger for tilsynsmyndigheden og bidrage til at reducere det nødvendige tilsynsarbejde på disse virksomheder.

Et væsentligt dokument er miljøhåndbogen med alle procedurer og instruktioner⁷. Heri kan myndigheden se, hvordan virksomheden har organiseret miljøarbejdet, hvilken indsats den gør for at overvåge miljøbelastningen, og hvordan og hvornår forureningsbegrænsende udstyr vedligeholdes. Miljøhåndbogen giver således et godt billede af, om virksomheden har styr på de miljøforhold, som myndigheden anser for væsentlige.

I næste række kan myndigheden se på den auditrapport, som virksomheder med EMAS eller ISO 14001 får udarbejdet på den (årlige) eksterne audit. Af auditrapporten bør fremgå, hvis der på virksomheden har vist sig uoverensstemmelser med miljøgodkendelsen, eller er fundet egentlige vilkårsovertrædelser. Såfremt der udtages prøver og målinger af virksomhedens emissioner i forbindelse med en audit, kan disse være af interesse for den tilsynsførende. Det er ofte tilstrækkeligt, at virksomhed og myndighed sammen går rapporterne igennem i forbindelse med tilsynet.

Foruden den eksterne audit gennemfører virksomhedens personale selv interne audits, som bl.a. omfatter inspektion af driftsforhold og udstyr samt gennemgang af journaler og procedurer. Målet med den interne audit er at vurdere miljøindsatsen, herunder om virksomheden lever op til de gældende lovkrav. I relation til den interne audit kan tilsynsmyndigheden oplyse virksomheden om, hvilke drifts- og emissionsforhold der ønskes belyst ved kommende tilsyn. Virksomheden kan herefter vurdere, om den - via den interne audit - kan frembringe oplysningerne om de pågældende miljøforhold inden tilsynet.

EMAS virksomheder skal udarbejde en årlig miljøredegørelse, som formidler oplysninger om miljøforhold til offentligheden og interessenter. Miljøredegørelsen indeholder oplysninger om:

- Virksomhedens organisation, dens aktiviteter, produkter og tjenesteydelser og forholdet mellem organisationen og eventuelle moderorganisationer.
- Miljøpolitikken og en kort beskrivelse af miljøledelsessystemet.

⁷ I nogle tilfælde forefindes denne håndbog udelukkende i elektronisk format.

- Alle de væsentlige direkte og indirekte miljøforhold, der medfører væsentlige miljøpåvirkninger, og påvirkningernes art.
- Miljømålsætninger og miljømål i relation til de væsentlige miljøforhold og miljøpåvirkninger.
- Et resumé af de foreliggende data om virksomhedens miljøindsats og resultater set i forhold til miljømålsætninger og miljømål. Resuméet kan f.eks. indeholde tal for forurenende emissioner, affaldsdannelse, forbrug af råvarer, energi og vand, støj samt andre forhold. Ofte vil der være en sammenligning fra år til år, så udviklingen i organisationens miljøindsats og resultater kan vurderes.
- Andre faktorer vedrørende miljøindsatsen, bl.a. i forhold til lovgivningen med hensyn til dens væsentlige miljøpåvirkninger.

Miljøredegørelsen vil give tilsynsmyndigheden et hurtigt overblik over virksomhedens miljøpåvirkning, også omfattende forhold som ikke fremgår af virksomhedens egenkontrollata eller af de oplysninger der er fremsendt i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse. Myndigheden kan eventuelt aftale med virksomheden, at udvalgte data i miljøredegørelsen formidles på en form, så de erstatter selvstændige rapporteringer af egenkontrollen.

5.1.1 Overholdelse af miljøkrav

I henhold til både ISO 14001 og EMAS skal virksomhederne dokumentere, at de overholder relevant miljølovgivning. Mindre overtrædelser og uheld vil normalt ikke føre til, at en virksomhed får frataget certifikat eller registrering, men virksomheden skal i så fald kunne redegøre for, hvordan den vil undgå fremtidige overskridelser/uheld, f.eks. ved introduktion af nye rutiner.

Den eksterne auditering indebærer ikke en systematisk kontrol af, om virksomheden overholder alle miljøkrav. Typisk vil der blive taget udgangspunkt i udvalgte områder, hvor virksomheden via dens systematik og procedurer skal kunne dokumentere, at den har styr på miljøforholdene. På miljøgodkendte virksomheder bør det auditerende firma komme rundt om alle vilkårene inden for den treårige revisionscyklus.

5.2 Tilsyn på virksomheder med Grønt regnskab

For visse godkendelsespligtige listevirksomheder skal der for hvert regnskabsår udarbejdes et grønt regnskab i overensstemmelse med fastsatte regler.⁸

Det grønne regnskab skal bl.a. indeholde følgende oplysninger:

- En opgørelse af virksomhedens væsentlige forbrug af energi, vand og råvarer samt væsentlige arter og mængder af forurenende stoffer, som
 - indgår i produktionsprocesserne
 - udledes af virksomheden til luft, vand og jord
 - indgår i virksomhedens produkter, eller
 - indgår i virksomhedens affald.
- Oplysninger om det totale volumen af røggasser og spildevand.
- Oplysninger om virksomhedens affaldsproduktion og affaldshåndtering.
- Oplysninger om støj, støv- og lugtforhold.

⁸ Jf. Bekendtgørelse nr. 594 af 05.07.2002 om visse listevirksomheders pligt til at udarbejde grønt regnskab.

Det grønne regnskab skal indeholde oplysninger om udviklingen i virksomhedens miljøforhold gennem de sidste fem år, inkl. det aktuelle regnskabsår, i det omfang oplysningerne foreligger i virksomhedens grønne regnskaber for de foregående regnskabsår.

Det grønne regnskab indeholder altså en række oplysninger som kan være relevante i forbindelse med tilrettelæggelse og udførelse af tilsynet.

For så vidt angår landbrug har Landbrugets Rådgivningscenter udarbejdet en model for frivillige grønne regnskaber for landbrugsbedrifter, dækkende følgende emner:

- næringsstofregnskab
- forbrug af pesticider
- forbrug af energi
- forbrug af vand
- affald
- tekniske anlæg, f.eks. vedr. spildevand.

Myndigheden bør vurdere, i hvilket omfang virksomhedens eller landbrugets oplysninger i det grønne regnskab kan gøre det ud for dokumentation i forbindelse med (dele af) egenkontrollen. Hvis dette ikke er tilfældet, bør myndigheden og virksomheden/landbruget drøfte, hvilke ændringer af det grønne regnskab, der er nødvendige for, at regnskabet kan indgå i virksomhedens/landbrugets egenkontrol-afrapportering.

Myndigheden kan desuden vurdere udviklingen i virksomhedens/landbrugets miljøpræstation gennem det grønne regnskab og dermed evt. afsætte færre ressourcer til kontrollerende tilsyn på de virksomheder eller landbrug, der kan dokumentere, at der sker en løbende forbedring af miljøpræstationen.

Bilag 1 – Checkliste til samlet tilsyn på miljøgodkendte virksomheder samt virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser⁹

Det er tilsynsmyndighedens ansvar at sikre, at kvaliteten af tilsynene er i orden, det vil sige lever op til de bestemmelser der er fastsat individuelt for den enkelte virksomhed i godkendelser og påbud, eller generelt i miljøbeskyttelsesloven og i diverse bekendtgørelser.

Kernen i tilsynet med godkendelsespligtige virksomheder er naturligvis de vilkår, der er fastlagt i miljøgodkendelsen. I et samlet tilsyn vil typisk indgå følgende overvejelser, som ikke nødvendigvis er fyldestgørende og modsat heller ikke nødvendigvis relevante for alle virksomheder:

Generelt

- Virksomhedens kategorisering.
- Hvilken slags virksomhed, er der tale om? (IPPC, standardgodkendelse, forenklet individuel godkendelse, branche etc.).
- Hvilken lovgivning og regler er virksomheden omfattet af?
- Har virksomheden et miljøledelsessystem – for hele eller dele af virksomheden?
- Er der relevante oplysninger i virksomhedens grønne regnskab? (for virksomheder, der udarbejder grønt regnskab iht. Bekg. nr. 594 af 5. juli 2002)
- Er vilkårene tidssvarende - er der behov for udstedelse af påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 41?
- Er tilsynsrapporter og miljøsager siden sidste tilsyn vurderet?
- Er seneste egenkontrol-resultater fremsendt og vurderet?
- Er der modtaget klager over virksomheden siden sidste tilsyn?
- Er der oplysning om nye processer, aktiviteter, materialer m.v., som ikke er omfattet af den nuværende godkendelse?
- Anvendes bedst tilgængelige teknik, herunder om substitutionsmuligheder for miljøfarlige stoffer er anvendt?
- Ligger virksomheden i område med indsatsplaner for beskyttelse af grundvand eller overfladevand, i sårbart naturområde eller i nærheden af sårbart naturområde?

Indretning og drift

Hvis virksomheden ikke har vilkår for indretning og drift, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle vilkår for indretning og drift?

⁹ Dog undtaget pelsdyrfarme.

Luft

Hvis virksomheden ikke har vilkår for luftemissioner vurderes behovet for at fastsætte luftvilkår¹⁰.

- Er virksomhedens fremsendte egenkontrolmålinger på luft vurderet?
- Udleder virksomheden andre stoffer, end der er fastsat vilkår for i godkendelsen?
- Er virksomhedens overholdelse af driftsvilkår vurderet?
- Er virksomhedens afkastforhold i overensstemmelse med godkendelsen?
- Vedligeholdes renseforanstaltninger/ filtre i overensstemmelse med godkendelsesvilkår?
- Fører virksomheden driftsjournal?
- Er der behov for ændring af egenkontrolvilkårene?

Spildevand

Hvis virksomheden udleder spildevand direkte til et vandområde eller til kloak, kræves der tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28. Vilkår kan også fastlægges i et påbud efter lovens § 30. Ved afledning af spildevand til jord eller grundvand kræves der tilladelse efter lovens § 19, alternativt påbud efter § 20.

- Er virksomhedens fremsendte egenkontrolmålinger for spildevand vurderet?
- Udleder virksomheden stoffer, der ikke er omfattet af tilladelsen?
- Overholdes den tilladte spildevandsmængde og koncentrations- og mængdekrav til stoffer m.v.?
- Overholder virksomheden driftsvilkårene?
- Vedligeholdes renseforanstaltninger/ filtre i overensstemmelse med spildevandsvilkår?
- Er der behov for udtagelse af prøver på tilsynet?
- Er der foretaget fysiske ændringer af spildevandssystemet (herunder overfladevand) og giver dette behov for revurdering af tilladelsen?
- Er olieudskillere eller sandfang tilset?
- Er der behov for ændring af egenkontrolkrav?

Affald

- Opfylder virksomheden alle krav om håndtering af affald?
- Opfylder virksomheden kommunens affaldsregulativ?
- Opbevares affald korrekt?
- Er farligt affald anmeldt?
- Er farligt affald korrekt klassificeret?
- Er der import/eksport af affald?
- Emballeres, håndteres og opbevares farligt affald korrekt?
- Er der set kvitteringer for afhentning og modtagelse af farligt affald?
- Er det kontrolleret, at virksomheden fører registrering over affaldsfraktioner jf. Affaldsbekendtgørelsens §18 og bilag 13 og 14?

Støj

Hvis virksomheden ikke har vilkår for støj vurderes behovet for at fastsætte støjvilkår.

- Opfylder virksomheden alle krav vedrørende støj?
- Er der etableret nye støjende aktiviteter siden sidste tilsyn?
- Er der behov for orienterende støjmåling?

¹⁰ Under forudsætning af, at virksomhedens vilkår kan ændres inden for retsbeskyttelsesperioden. Se Miljøbeskyttelseslovens § 41.

- Er der behov for akkrediteret støjmåling?
- Føres driftsjournaler i overensstemmelse med vilkår?
- Er muligheder for indførelse af støjdæmpende foranstaltninger vurderet?

Kemikalier

Hvis virksomheden ikke har vilkår for håndtering af kemikalier, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle krav om håndtering og opbevaring af kemikalier?
- Føres driftsjournaler i overensstemmelse med regler og vilkår?
- Er der nedgravet tanke, rørføringer m.v. og er disse kontrolleret?
- Ligger virksomheden i særligt sårbare drikkevandsområder, giver dette anledning til specielle krav?
- Har virksomheden overblik over kemikalieforbruget og anvendelsen af farremærkede produkter?
- Er der iværksat en indsats vedr. kortlægning af uønskede stoffer og substitution?
- Er belægninger kontrolleret og i orden?

Lugt

Hvis virksomheden ikke har lugtvilkår, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle lugtvilkår?

Jord og grundvand

Hvis virksomheden ikke har vilkår vedr. jord og grundvand, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle vilkår vedr. jord og grundvand?

Virksomheder, der er omfattet af Bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer (Risikobekendtgørelsen, nr. 106, 2000)

- Er tilsynet tilrettelagt og udført efter retningslinierne i risikobekendtgørelsen samt At-vejledning C.0.3?

Vandforsyning

Hvis myndigheden desuden fører tilsyn med vandforsyning samtidigt med miljøtilsynet, kan checklisten eventuelt udvides med følgende forhold:

- tilladelser til borer
- prøveudtagning og analyser
- tekniske krav
- indvundne mængder.

Bilag 2 – Checkliste til samlet tilsyn på ikke-godkendelsespligtige virksomheder omfattet af bilag 1 i brugerbetalingsbekendtgørelsen

I et samlet tilsyn for ikke-godkendelsespligtige virksomheder omfattet af bilag 1 i brugerbetalingsbekendtgørelsen kan typisk indgå følgende overvejelser, som ikke nødvendigvis er fyldestgørende, men omvendt heller ikke nødvendigvis relevante for alle virksomheder:

Generelt

- Er virksomheden vidende om, hvilke miljøkrav der gælder for virksomhedens indretning og drift (påbud, regulativer, bekendtgørelser og tilladelser)?
- Er der behov for udstedelse af påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 42?
- Er tilsynsrapporter og miljørager gennemgået siden sidste tilsyn?
- Er der modtaget klager over virksomheden siden sidste tilsyn?
- Hvilken kategori virksomheden tilhører?
- Har virksomheden miljøledelse?
- Ligger virksomheden i område med indsatsplaner for beskyttelse af grundvand eller overfladevand, i sårbart naturområde eller i nærheden af sårbart naturområde?

Indretning og drift

Hvis virksomheden ikke har påbud for indretning og drift, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle vilkår for indretning og drift?

Luft

- Har virksomheden påbud eller krav vedr. luftemissioner?
- Er der forhold, som bør udløse et påbud?
- Efterlever virksomheder eventuelle påbud vedrørende dens luftemissioner?
- Er virksomhedens emissioner og afkastforhold i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledende krav?
- Vedligeholdes renseforanstaltninger og filtre hensigtsmæssigt?
- Er filtre og renseforanstaltninger efterset på tilsynet?
- Bør der foretages målinger på tilsynet?

Spildevand

Hvis virksomheden udleder spildevand direkte til et vandområde eller til kloak, kræves der tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28. Vilkår kan også fastlægges i et påbud efter lovens § 30. Ved afledning af spildevand til jord eller grundvand kræves der tilladelse efter lovens § 19, alternativt påbud efter § 20.

- Er virksomhedens fremsendte egenkontrolmålinger for spildevand vurderet?
- Udleder virksomheden stoffer, der ikke er omfattet af tilladelsen?
- Overholdes den tilladte spildevandsmængde og koncentrations- og mængdekrav til stoffer m.v.?
- Overholder virksomheden driftsvilkårene?

- Vedligeholdes renseforanstaltninger/ filtre i overensstemmelse med spildevandsvilkår?
- Er der behov for udtagelse af prøver på tilsynet?
- Er der foretaget fysiske ændringer af spildevandssystemet og giver dette behov for revurdering af tilladelsen?
- Er olieudskillere/sandfang tilset?

Affald

- Opfylder virksomheden alle krav om håndtering af affald (påbud, forskrifter eller lignende)?
- Opfylder virksomheden kommunens affaldsregulativ(er)?
- Fører virksomheden registrering over affaldsfraktioner jf. Affaldsbekendtgørelsens § 18 og bilag 13 og 14 (for autoværksteder dog jf. Autoværkstedsbekendtgørelsen)?
- Er farligt affald anmeldt?
- Er farligt affald korrekt klassificeret?
- Er der import/eksport af affald?
- Emballeres, håndteres og opbevares farligt affald korrekt?
- Er der set kvitteringer for afhentning og modtagelse af farligt affald?

Støj

- Opfylder virksomheden eventuelle påbud eller krav vedrørende støj?
- Er der etableret nye støjende aktiviteter siden sidste tilsyn?
- Er der behov for orienterende støjmåling?
- Er der behov for akkrediteret støjmåling?
- Er muligheder for indførelse af støjdæmpende foranstaltninger vurderet?
- Er der behov for udstedelse af påbud?

Kemikalier

- Opfylder virksomheden eventuelle påbud eller krav om håndtering og opbevaring af kemikalier?
- Opbevares kemikalier hensigtsmæssigt – herunder kvaliteten af eventuelle tanke?
- Er der nedgravet tanke, rørføringer m.v. og er disse kontrolleret?
- Ligger virksomheden i særligt sårbare drikkevandsområder, og giver dette anledning til specielle krav?
- Er der behov for udstedelse af påbud vedr. håndtering og opbevaring af kemikalier?
- Har virksomheden overblik over kemikalieforbruget og anvendelsen af faremærkede produkter?
- Er der iværksat arbejde mht. kortlægning af uønskede stoffer og substitution?
- Er belægninger kontrolleret og i orden?

Lugt

Hvis virksomheden ikke har påbud om lugtemissioner, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle lugtvilkår?

Jord og grundvand

Hvis virksomheden ikke har påbud vedr. jord og grundvand, bør behovet herfor vurderes.

- Opfylder virksomheden alle vilkår vedr. jord og grundvand?

Vandforsyning

Hvis myndigheden desuden fører tilsyn med vandforsyning samtidigt med miljøtilsynet kan checklisten eventuelt udvides med følgende forhold:

- Tilladelser til boringer
- Prøveudtagning og analyser
- Tekniske krav
- Indvundne mængder.

Bilag 3 – Checkliste til samlet tilsyn på landbrug samt pelsdyrfarme

Følgende checkliste kan anvendes som udgangspunkt for et samlet tilsyn på landbrug og pelsdyrfarme. Afhængig af, om landbruget er miljøgodkendt efter kap. 5 i miljøbeskyttelsesloven eller er omfattet af bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, kan der være punkter i checklisten, der ikke er relevante for det pågældende landbrug. Tilsvarende kan det være relevant at lade andre forhold end de her nævnte indgå i et samlet tilsyn for den enkelte virksomhed.

Generelt

- Godkendelsens vilkår
- Har der været klager over landbruget siden sidste tilsyn
- Er virksomheden vidende om, hvilke miljøkrav der gælder for virksomhedens indretning og drift (bekendtgørelser, påbud, regulativer og tilladelser)?
- Er der behov for udstedelse af påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 41 eller 42?
- Er tilsynsrapporter og miljøraser gennemgået siden sidste tilsyn, herunder indsendte anmeldelser om ændringer og afgørelser?
- Ligger landbruget i område med indsatsplaner for beskyttelse af grundvand eller overfladevand, i sårbart naturområde eller i nærheden af sårbart naturområde?

Erhvervsmæssigt dyrehold

- Afstandskrav og en vurdering af om der er behov for lokaliseringsgodkendelser eller forbud mod yderligere udvidelser
- Antallet af dyreenheder og beregningsgrundlaget herfor
- Produktionskapacitet i forhold til eksisterende dyrehold
- Staldbund, gulvforhold og afløb
- Ventilation og ventilationssystemer
- Flue- og skadedyrsbekæmpelse (inkl. rotter)
- Krav i en evt. miljøgodkendelse

Møddingpladser, kompost, ensilagepladser m.v.

- Gødningsopsamling
- Størrelse(r), kapacitet
- Afløb af saft m.v.
- Bund og sidebegrænsning
- Afstandskrav
- Tegn på spild overløb m.v.
- Overdækning

Støj

- Er der etableret nye støjende aktiviteter siden sidste tilsyn?
- Er der behov for orienterende støjmåling?
- Er der behov for akkrediteret støjmåling?

Gødningsbeholdere

- Gødningstyper
- Volumen og opbevaringskapacitet
- Tæt overdækning, flydelag, logbog
- Tegn på spild overløb m.v.
- Afstandskrav
- Dykket indløb

Spildevand

- Resultater af evt. prøveudtagninger
- Vaskepladser, olieudskillere, sandfang, nedsivningsbrønde m.v.
- Spildevand fra rengøring af sprøjteredskeer
- Behovet for prøveudtagninger
- Om landbruget er tilmeldt relevante tømningsordninger
- Afledning af regnvand

Tanke

- Tankattester
- Behovet for tæthedsprøvning
- Gennemgang af beholderkontrol

Sprøjtemidler, olier og kemikalier

- Håndtering og forebyggelse af spild
- Opbevaringsforhold
- Gyldigt sprøjtebevis
- Medicinrester
- Anmeldelse og dispensationer, f.eks. vedr. oplag af olie
- Håndtering og bortskaffelse af restsprøjtevæske

Affald

- Affaldstyper
- Opbevaringsforhold
- Bortskaffelse
- Transportører

Vandforsyning

Hvis kommunen desuden fører tilsyn med vandforsyning samtidigt med miljøtilsynet kan checklisten eventuelt udvides med følgende forhold:

- Tilladelser til borer
- Prøveudtagning og analyser
- Tekniske krav
- Indvundne mængder